

Polityka antidyskryminacyjna Unii Europejskiej wobec Romów

Priorytety polityki antidyskryminacyjnej Unii Europejskiej:

- Poprawa wiedzy w odniesieniu do problematyki dyskryminacji.
- Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie przysługujących praw oraz korzyści wynikających z różnorodności.
- Stworzenie stałych ram współpracy z rządami państw członkowskich w zakresie polityki antidyskryminacyjnej, w tym wspieranie opracowania przepisów na poziomie krajowym i zachęcanie do wymiany dobrych praktyk pomiędzy państwami członkowskimi.
- Wspieranie organizacji pozarządowych, partnerów społecznych i niezależnych organów do spraw równouprawnienia w celu zwiększenia ich potencjału zwalczania dyskryminacji.
- Promowanie zarządzania różnorodnością, skierowane do biznesu.
- Zwalczanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych.
- Działania na rzecz efektywnego włączenia społecznego Romów.

W realizację polityki antidyskryminacyjnej Unii Europejskiej zaangażowane są wszystkie główne instytucje Unii.

Inicjatywy na rzecz społecznego włączenia i równego traktowania Romów stanowią integralną część szerszych działań na rzecz równości, prowadzonych we współpracy z państwami członkowskimi, w szczególności w ramach Grupy Ekspertów Rządowych ds. Polityki Antydyskryminacyjnej (GEG) oraz poprzez włączenie problematyki romskiej do corocznych Szczytów Równości i badań.

Polityka antidyskryminacyjna wobec Romów

Kompetencjami w zakresie działań na rzecz integracji i równego traktowania dysponują przede wszystkim państwa członkowskie, Unia Europejska posiada jednak instrumenty, które także mogą służyć wdrożeniu polityki antidyskryminacyjnej wobec Romów (dyrektywa 2000/43/WE, fundusze strukturalne, otwarte metody koordynacji w obszarach zatrudnienia i integracji społecznej).

Szczyty w sprawie Romów

Komisja Europejska podjęła decyzję o organizowaniu co dwa lata szczytów w sprawach romskich. Gromadzą one najwyższych przedstawicieli instytucji Unii Europejskiej, rządów państw członkowskich oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego z całej Europy. Ich celem jest włączenie problematyki społecznej integracji Romów do głównego nurtu polityki

Unii Europejskiej oraz jej państw członkowskich, a także przegląd osiągnięć oraz wyzwań w tej dziedzinie.

I Europejski Szczyt w sprawie Romów

(Bruksela, 16 września 2008).

Najbardziej spektakularnym następstwem I Szczytu w sprawach romskich było powołanie Europejskiej Platformy na rzecz Włączenia Romów.

Europejska Platforma na rzecz Włączenia Romów

Zgodnie z konkluzjami Rady ds. Ogólnych Unii Europejskiej z grudnia 2008 roku utworzono platformę na rzecz wymiany dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie integracji Romów – Europejską Platformę na rzecz Włączenia Romów. Pierwsze spotkanie platformy odbyło się 24 kwietnia 2009 roku w Pradze.

Platforma ma na celu podnoszenie skuteczności i harmonizację procesów politycznych i działań na poziomie krajowym, europejskim i międzynarodowym. Uczestniczą w niej przedstawiciele rządów państw członkowskich i organizacji pozarządowych (także romskich) oraz instytucji Unii Europejskiej.

W ramach Platformy opracowano 10 podstawowych wspólnych zasad włączenia Romów. Zasady te zostały w dniu 8 czerwca 2009 roku załączone do konkluzji Rady ds. Zatrudnienia, Polityki Społecznej, Zdrowia i Konsumentów (EPSCO) w sprawie integracji Romów.

10 podstawowych wspólnych zasad włączenia Romów:

1. Strategie konstruktywne, pragmatyczne i niedyskryminacyjne.
2. Jednoznaczne, ale niewyłączne ukierunkowanie.
3. Podejście międzykulturowe.
4. Włączenie w główny nurt.
5. Świadomość wymiaru związanego z płcią kulturową.
6. Transfer udokumentowanych strategii politycznych.
7. Wykorzystywanie instrumentów wspólnotowych.
8. Zaangażowanie władz regionalnych i lokalnych.
9. Udział społeczeństwa obywatelskiego.
10. Aktywne uczestnictwo Romów.

Zasady te stanowią polityczną rekomendację dla instytucji unijnych i państw członkowskich przy opracowywaniu i wdrażaniu polityk i projektów służących inkluzji Romów.

II Europejski Szczyt w sprawie Romów

(Kordoba 8-9 kwietnia 2010)

II europejski szczyt w sprawie Romów odbył się pod hasłem „Promowanie polityk na rzecz Romów” i stanowił kluczowe wydarzenie hiszpańskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

W przeddzień szczytu, Komisja Europejska wydała pierwszy w historii Komunikat w sprawie społecznej i ekonomicznej integracji Romów (COM(2010)133). Komunikat podsumowuje najważniejsze działania podjęte przez instytucje Unii Europejskiej w zakresie wsparcia

integracji mniejszości romskiej, takie jak organizacja szczytów romskich, powołanie Europejskiej Platformy na rzecz Włączenia Romów oraz utworzenie Europejskiej sieci do spraw włączenia społecznego i integracji Romów poprzez Fundusze Strukturalne (EURoma), a także sformułowanie 10 podstawowych wspólnych zasad włączenia Romów.

W Komunikacie zidentyfikowano również najważniejsze wyzwania, jakie stoją przed Unią Europejską oraz państwami członkowskimi w zakresie integracji Romów.

Wśród wyzwań Komunikat wymienia:

- Konieczność wzmocnienia współpracy pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w politykę wobec Romów i przedstawicielami społeczności romskiej, na poziomie krajowym, europejskim i międzynarodowym.
- Wyraźniejsze informowanie o korzyściach, jakie wynikają z inkluzji Romów dla rozwoju społecznego i ekonomicznego, na szczeblu lokalnym i krajowym.
- Promowanie zintegrowanego wykorzystywania funduszy strukturalnych.
- Stworzenie jasnych polityk desegregacji, szczególnie w odniesieniu do edukacji i mieszkalnictwa.
- Poświęcenie specjalnej uwagi mikroregionom w najtrudniejszej sytuacji.
- Włączenie problematyki inkluzji Romów do generalnych polityk w obszarach edukacji, zatrudnienia, zdrowia publicznego, infrastruktury i planowania przestrzennego oraz rozwoju ekonomicznego i terytorialnego, przy jednoczesnym zaniechaniu oddzielnych polityk skierowanych na problematykę romską.

Komisja zachęca do wdrażania zintegrowanych, międzysektorowych programów prowadzonych na dużą skalę, łączących działania finansowane ze środków wielu programów operacyjnych ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społeczności romskich. Zachęca też, aby warunkiem dostępu do Funduszy Strukturalnych były działania o charakterze desegregacyjnym oraz do włączenia społeczności romskich do planowania wykorzystania Funduszy i uproszczenia procedur z tym związanych.

Komisja Europejska zapowiada wsparcie Europejskiej Platformy na rzecz Włączenia Romów oraz wypracowanych w jej ramach 10 podstawowych wspólnych zasad włączenia Romów i zachęca do uczestniczenia w Europejskiej sieci do spraw włączenia społecznego i integracji Romów poprzez Fundusze Strukturalne (EURoma). Zapowiada też stworzenie modelowych rozwiązań problemów społeczności romskich, opierających się na dotychczasowych doświadczeniach i dobrych praktykach, biorących pod uwagę uwarunkowania geograficzne, ekonomiczne, społeczne, kulturowe i prawne.

Problematyka integracji społecznej Romów ma się też stać częścią „Strategii Unii Europejskiej do 2020”, a szczególnie zawartych w niej założeń Europejskiej Platformy przeciwko Ubóstwu – głównej inicjatywy na rzecz włączenia społecznego i integracji.

Łącznie z komunikatem, Komisja Europejska opublikowała raport „Romowie w Europie: Wdrożenie polityk i instrumentów Unii Europejskiej na rzecz inkluzji Romów – raport dotyczący postępu w latach 2008-2010” (SEC(2010)400). Raport stanowi przegląd działań nie tylko na poziomie europejskim, ale także krajowym.

Instrumenty finansowania społecznej integracji Romów

Zagadnienia związane z Romami są włączone do wielu inicjatyw Unii Europejskiej. Dlatego też działania na rzecz inkluzji społecznej oraz równego traktowania Romów mogą być prowadzone przy wsparciu różnych mechanizmów finansowych Unii Europejskiej, na przykład:

- Europejski Fundusz Społeczny (EFS) wspiera poprawę warunków życia i pracy, zwłaszcza poprzez inwestycje w rozwój umiejętności.
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) wspiera rozwój regionalny, postęp gospodarczy i infrastrukturalny, zwiększenie konkurencyjności i współpracę społeczności lokalnych w całej Unii Europejskiej. W 2009 roku dokonano zmiany przepisów ogólnych. Jej celem jest wzmocnienie działań na rzecz społeczności skrajnie zmarginalizowanych (w tym Romów). Nowe rozwiązanie pozwala przeznaczyć do 2% środków na wydatki mieszkaniowe takich społeczności.
- Program PROGRESS finansuje działania na rzecz równego traktowania i inicjatywy antydyskryminacyjne, wspiera tworzenie sieci organizacji pozarządowych reprezentujących i broniących praw osób dyskryminowanych. Z Programu PROGRESS finansowana jest Kampania „Za różnorodnością – Przeciw dyskryminacji”.
- Inne działania Komisji Europejskiej i powiązane z nimi mechanizmy finansowania, w tym Program „Młodzi w akcji”, Program Kultura (2007-2013), Program zdrowia publicznego (2008-2013).